

TTIP & TERVEYS

VAPAAKAUPPASOPIMUKSEN
ROOLI
SUOMALAISESSA
TERVEYDENHUOLLOSSA

Kustantaja Lääkärin sosiaalinen vastuu ry

Tekijät Ahlblad, Jaana, Nazarenko, Salla ja Metsä-Heikkilä, Merja (toim)

Ulkoasu Johanna Luoma-Tuominen

Julkaisun tekoon on saatu Ulkoasiainministeriön Eurooppa-tiedotustukea

LÄÄKÄRIN SOSIAALINEN VASTUU
PHYSICIANS FOR SOCIAL RESPONSIBILITY

eurooppatiedotus.fi
europainformationen

Hyvä lukija,

Kädessäsi on Lääkärin sosiaalinen vastuu ry:n julkaisu TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) -sopimuksen vaikutuksista terveyssektoriin.

Tässä pienessä julkaisussa pyrimme antamaan asiantuntijoille monipuolisesti äänen TTIP-kysymyksessä.

Julkaisun tekoon on saatu Ulkoasiainministeriön Eurooppa-tiedotustukea.

Antoisia lukuhetkiä!

SALLA NAZARENKO

Toiminnanjohtaja

Lääkärin sosiaalinen vastuu ry

TTIP EU:N NÄKÖKULMASTA

- ✳️ Tavoitteena avata USA EU:n yrityksille ja vähentää kaupan byrokratiaa.
- ✳️ Laatia säännöt kaupankäynnille.
- ✳️ Sopimuksen uskotaan luovan työpaikkoja ja talouskasvua, alentavan hintoja ja lisäävän valinnanvaraa.
- ✳️ EU:n tavoitteena on taata, että tuontitavarat vastaavat laadultaan normejamme, joilla suojellaan ihmisten terveyttä ja turvallisuutta.
- ✳️ EU-maat edellyttävät sopimuksesta huolimatta oikeutta riippumattomaan lainsäädäntöön.
- ✳️ EU-maat haluavat tuottaa julkiset palvelunsa haluamallaan tavalla.

(Lähde: TTIP-sopimus pähkinänkuoressa. Euroopan unionin julkaisu- ja tiedotustoimisto 2016)

HUOLTA HERÄTTÄVÄT

- ✳️ Investointisuoja, joka takaisi yhdysvaltalaisille yrityksille mahdollisuuden haastaa valtio välimiesoikeuteen, mikäli kansallinen sääntely uhkaa niiden sijoituksia.
- ✳️ Erot tuoteturvallisuudessa – paljon kysymyksiä, joista ei ole päästy sopuun.
- ✳️ Sopimus on niin laaja ja monimutkainen, että yksittäisessä tapauksessa tulkinta voi riippua siitä, mitä sopimuskohtaa katsotaan. Tämä voi koskea muun muassa terveyspalvelujen järjestämistä

TTIP tulee - vai tuleeko sittenkään?

Maiden välinen kaupankäynti on edellytys toimivalle taloudelle. Ilman kansainvälistä kauppaa en kirjoittaisi tätä tekstiä amerikkalaisella tabletilla eikä amerikkalaisilla naisilla olisi suomalaisvalmisteista hormonikerukkaa.

Kaupankäynnille on luotava säännöt ja laajemmassa mittakaavassa siitä on kyse TTIP - sopimuksessa: Yhdysvaltojen ja EU-maiden välisestä kauppasopimuksesta ja kaupankäynnin esteiden purkamisesta.

Kaupankäynnin ehdot herättävät luonnollisesti keskustelua, niin täällä Euroopassa kuin rapakon takanakin, ja TTIP on herättänyt sitä poikkeuksellisen paljon. Neuvotteluprosessia on syytetty tietojen pimittämisestä, mikä käy ilmi myös joidenkin meppien kommentteista tässä julkaisussa. Lisäksi sopimus on niin valtavan laaja, että vaikka tietoa olisikin, sen kaikkien vaikutusten arviointi on hankalaa, jopa mahdotonta.

Huolestumista ovat herättäneet kauppakumppaneiden erilaiset säädökset muun muassa elintarviketuotannossa, monet eroavuudet kansallisissa eri toimintoja säätelevissä laeissa ja erityisesti investointisuoja ja sen mahdolliset seuraamukset.

Myös terveyssektorilla on noussut esiin uhkakuvia, vaikka monilta tahoilta onkin koetettu vakuuttaa, että terveydenhuolto sinänsä tulisi jäämään sopimuksen ulkopuolelle. Miten sopimus toteutessaan vaikuttaisi kansanterveystyöhön, miten se näkyisi terveydenhuoltojärjestelmämme toiminnassa, jos kansainväliset ja osin yhdysvaltalaisomisteiset terveysjätit ovat meillä julkisen sektorin kanssa tasavertaisessa asemassa palvelujen tuottajina?

Voimakkainta kritiikki on ollut erityisesti investointisuoja kohtaan. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että Suomeen sijoittanut yhdysvaltalainen yhtiö - vaikkapa terveyspalveluyritys - voisi haastaa valtion oikeuteen ja asia käsiteltäisiin suomalaisen oikeusistuimen sijaan erillisessä välimiesoikeudessa. Tämä tarkoittaisi suomalaisen julkisen vallan siirtämistä pois kansallisista käsistä. Tämä on merkittävä periaatteellinen linjaus, josta erityisesti kansainvälisen oikeuden professori Martti Koskeniemi varoittaa.

Niin tai näin, TTIP on herättänyt harvinaisen paljon vastustusta molemmissa leireissä. Se on muuttanut jo nyt sopimuksen sisältöä. Tavoitteena oli saada vietyä se läpi vielä presidentti Obaman kaudella, mikä ei vaikuta enää realistiselta. Sekä Saksasta että Ranskasta on kuulunut vahva epäilyksen ääni. Presidentin vaihtuminen USA:ssa on vielä kirjoittamaton lehti TTIP:n historiassa. Tapahtuipa nyt mitä tahansa, on todennäköistä, että sopimusta ei haudata, vaan neuvotteluja jatketaan, jollakin aikataululla, jossakin muodossa.

MERJA METSÄ-HEIKKILÄ

LT, erikoislääkäri

Lääkärin sosiaalinen vastuu ry:n varapuheenjohtaja

LÄÄKÄRILIITTO:

Terveys ei ole normaali kauppatavara

Kansainvälinen kauppa on hyvinvointia kasvattava tekijä. Suomalaisilla ja eurooppalaisilla lääkärijärjestöillä ei ole mitään sitä vastaan, että kaupan esteitä poistetaan ja mahdollisuuksia parannetaan. Samalla täytyy kuitenkin muistaa, että terveydenhuolto ja terveys eivät ole normaaleja kauppatavaroita.

Näin kiteyttää lääkärin näkemykset Suomen Lääkäriliiton toiminnanjohtaja **Heikki Pälve**. Hänen mukaansa terveyspalveluiden osalta TTIP-sopimukseen on järkevää asettaa rajoitteita.

– Ei voi olla esimerkiksi sellaista tavoitetta, että lääkkeitä pyritään myymään mahdollisimman paljon. Autokaupassa lähtökohta voi olla toinen.

Ajatukseen siitä, että Suomen sote-uudistus siirtää terveyspalvelujen tuotannon yksityiselle sektorille ja TTIP avaa ovet yhdysvaltalaisille suurille toimijoille, Pälve ei täysin yhdy.

– Sote-uudistus ei edusta erityistä muutosta, koska terveyspalvelut ovat senkin jälkeen julkisia eikä niitä neuvotella TTIP:n yhteydessä.

Pälve toteaa, että Suomessa julkinen terveydenhuolto ymmärretään eri tavalla kuin muualla Euroopassa.

– Asia on jo nyt EU-oikeudessa ja hyvin mahdollista on, että TTIP:n myötä rajoja haetaan taas tuomioistuimien kautta.

VASTAANOTTOA ATLANTIN YLI?

Julkiset lääkärin vastaanottopalvelut eivät lennä TTIP:n myötä Atlantin yli kumpaankaan suuntaan, sillä tutkintojen tunnustaminen ei kuulu neuvottelujen piiriin. Yksittäinen ihminen voi jo nyt tehdä omilla terveystiedoillaan mitä haluaa, sitä eivät lait pysty estämään, Pälve muistuttaa.

Pälve huomauttaa, että USA teki vastaavan vapaakauppasopimuksen Kanadan ja Aasian maiden kanssa.

– Ei olisi hyvä, jos Eurooppa jäisi ulkopuolelle. TTIP-keskustelussa ammutaan tällä hetkellä liikkuvaa maalia, emme tarkkaan tiedä, missä neuvottelut kulkevat esimerkiksi investointisuojaosopimuksen sisällön osalta. Täytyy kuitenkin muistaa, että vapaakauppasopimuksen tavoitteena on molempien osapuolien hyöty.

Heikki Pälve painottaa, että Suomen valtion pitää kyetä tekemään lainsäädännöllisiä päätöksiä, joilla turvataan kansanterveyden edistämistä.

– Jos yleiskuva on se, että näin ei sopimuksessa tapahdu, Suomen pitää tehdä varauma. ♦

TEKSTI JAANA AHLBLAD KUVA MIKKO KÄKELÄ

AKATEMIAPROFESSORI MARTTI KOSKENNIEMI:

Erillistä tuomioistuinta ei tarvita

Sinnikkäästi TTIP-vapaakauppasopimuksen epäkohtia esillä pitänyt akatemiaprofessori Martti Koskenniemi on sekä tyytyväinen että tyytymätön EU:n ehdotukseen erillisestä tuomioistuimesta, jossa ratkottaisiin sijoittajien ja valtioiden välisiä erimielisyyksiä.

Ajatus erillisestä investointituomioistuimesta on Koskenniemen mukaan selvästi parempi kuin alunperin kaavailtu välimiesmenettely. Sille ei yli 20 vuotta kansainvälisen oikeuden professorina toimineelta oikeusoppineelta ole herunut kuin ankaraa kritiikkiä: Välimiesmenettelyssä ratkaisut riippuvat kutakin tapausta varten valittavien välimiesten arvoista ja preferensseistä, menettely on suljettua ja siinä korostuvat sijoittajaintressit.

– Kokemus osoittaa, että samoilla faktoilla ratkaisut vaihtelevat välimiestuomioistuimen kokoonpanosta riippuen. Välimiehillä ei ole tuomarivastuuta ja heidät valitaan pienestä liikejuristien joukosta. He myös toimivat toisinaan välimiehinä, toisinaan osapuolten asianajajina. Systemi on kerta kaikkiaan kelvoton julkisen vallan toimien arviointiin, Koskenniemi jyrähtää.

Mutta ei EU-komission ehdotus erillisestä tuomioistuimesta professori Koskenniemeltä myöskään paljoa pisteitä saa.

”

Me Euroopassa aina röyhistelemme puolueettomuudellamme. Miksi siis kansalliset tuomioistuimemme eivät kelpaisi riitojen ratkaisemiseen?”

– Pysyvä tuomioistuin kyllä poistaisi tekniset ongelmat, jotka liittyvät joka kerran erikseen asetettavaan välimiesistuimeen, mutta se ei poista pääongelmaa eli sijoittajan mahdollisuutta haastaa valtio oikeuteen. Erillinen tuomioistuin yhä edelleen heikentäisi julkisen vallan oikeutta säädellä yritysten toimintaympäristöä.

Valtio ei myöskään voisi haastaa sijoittajia oikeuteen, Martti Koskeniemi lisää.

TEHOJURISTIT PAINOSTAVAT

Oleellisinta ei Koskeniemen mukaan ole se, miten jutuissa lopulta käy, vaan se, että tällä mekanismilla amerikkalaiset sijoittajat tulevat vahvaksi osaksi suomalaista julkishallintoa.

– Miljoonien eurojen “See you in court” -painostus heikentää tehokkaasti kansallista päätöksentekokykyä, kun valmistellaan hallintopäätöksiä, jotka voivat koskea sijoittajan toimintaympäristöä.

Käytännössä tämä voisi tarkoittaa hänen mukaansa esimerkiksi sitä, että Suomessa toimivaan terveyspalveluyhtiöön sijoittanut amerikkalainen eläkerahasto voisi viedä julkishallinnon tekemän, terveydenhuoltoa koskevan päätöksen tuomioistuimeen.

– Yhdysvalloissa ja Euroopassa on lisäksi lukuisia kanteen nostamiseen erikoistuneita “korprikotkajuristien” yrityksiä, jotka aktiivisesti tähtäävät päämiehensä kannalta parhaaseen lopputulokseen. Näiden avulla amerikkalaiset sijoittajat nousisivat tärkeimmäksi Suomen valtionhallintoon kohdistuvaksi painostustahoksi.

– Vastustan jyrkästi tätä EU:n ehdotusta. Demokratiassa julkinen valta kuuluu kansalaisille, ei ulkomaisille sijoittajille.

OIKEUSVALTIO EI TOIMI MIELIVALTAISESTI

Akatemiaprofessorin mukaan on kuitenkin perusteltua, että rahaa sijoittavalla investoijalla on suoja sijoitukselleen. Suojan Euroopassa tarjoaa kansallinen tuomioistuin.

– Mikä on se ongelma, joka Euroopan kansallisissa tuomioistuimissa on? Onko Euroopassa systemaattista, yhdysvaltalaisiin yrityksiin kohdistuvaa syrjintää?

En ole sellaisesta pitkän urani aikana kuullut.

Oikeusvaltion tuomioistuimessa yksittäinen toimija laitetaan samalle viivalle muiden yksittäisten toimijoiden kanssa, Koskeniemi muistuttaa. Näinpä esimerkiksi Suomessa jo toimivat, ulkomaisessa omistuksessa olevat lääkäripalveluyhtiöt voisivat jatkaa toimintaansa ilman huolta mielivaltaisesta tai syrjivästä kohtelusta.

Koskeniemen mukaan EU-ehdotuksen tulokulma ei liitykään niinkään sijoittajien suojaan vaan globalisaatioprosessiin. Kun tärkeät taloudelliset ja poliittiset kysymykset irrotetaan kansallisesta vallasta, globaalien toimijoiden ei tarvitse niistä välittää. Tiukkaan kansalliseen sääntelyyn eivät ylikansalliset yritykset suhtaudu iloiten.

KANSALAISAKTIVISMISSA ON VOIMAA

Koskeniemi on sinänsä myönteinen kaupan esteitä poistavaa TTIP-sopimusta kohtaan ja toivoo sen toteutuvan. Jo vuosia investointisuojaan ongelmista puhunut Helsingin yliopiston professori iloitsee siitä, että EU-komissio on selvästi kuunnellut kansalaisia, juristeja ja muita asiantuntijoita.

Hän seuraa TTIP-neuvotteluja nyt paljon optimistisemmin kuin pari vuotta sitten, sillä Euroopan lisäksi myös USA:ssa ja Kanadassa tietoisuus vapaakauppaan liittyvistä asioista on lisääntynyt merkittävästi.

Koskeniemi on tyytyväinen, että sopimusaihio on hioutunut parempaan suuntaan.

– Olen jo ehtinut hetken ajatella, että helkkari, tämä taistelu on voitettu! Mutta ihan vielä ei niin voida sanoa. Olen kyllä aidosti yllätynyt, miten paljon kansalaisaktivismi on saanut aikaan.

Entä USA, hyväksyykö se EU:n ehdotuksen? Koskeniemi arvioi, että jos Hillary Clintonista tulee Yhdysvaltain presidentti, vapaakauppasopimuksen lopputulos ei ole selvä. Pitävätkö vaalikampanjan tuoksinassa annetut lupaukset vai alkavatko USA:n elinkeinoelämän intressit painaa enemmän, sen selviämiseen kuluu pari vuotta. ♦

TEKSTI JAANA AHLBLAD KUVA MIKKO KÄKELÄ

TTIP-sopimus vaikuttaisi sosiaali- ja terveyspalveluiden liikkumavaraan

Suomi on tietoisesti pyrkinyt pitämään sosiaali- ja terveyspalvelut palvelukaupan velvoitteiden ulkopuolella. Sijoittajansuoja koskee kuitenkin myös sosiaali- ja terveyspalveluita ja tälle alalle tehtyjä investointeja.

Sijoittajien kansallinen kohtelu asetetaan myös sijoittajansuojan piiriin. Sijoittajansuoja koskee myös lääkkeitä. EU:n tekemät muutokset sääntelyvapauden painottamiseksi eivät estä kanteita eikä sosiaali- ja terveyspalveluita siten ole poissuljettu sopimuksen piiristä. Kauppa ja investointisopimukset eivät vaikuta kaikkeen sääntelyyn, mutta kauppa- ja investointisopimukset ovat erityisen ongelmallisia silloin, kun halutaan palata markkinaehtoisesta toiminnasta takaisin julkisiin palveluihin, rajoittaa markkinoita, puuttua voittoihin tai rahastukseen palvelutuotannossa. Lääkkeiden kohdalla kauppasopimukset ovat vahvistaneet yksinoikeuksien merkitystä sekä estäneet kilpailun käyttöä hintojen alentamiseksi. Nykyiset kannustimet suuntaavat myös tutkimus- ja kehitystyötä ongelmallisella tavalla. Lääkkeiden saatavuus on ollut ongelma jo pitkään kehitysmaissa, mutta etenkin uusien syöpä- ja hepatiittilääkkeiden hinnat ovat nostaneet kritiikkiä myös Euroopassa. TTIP-sopimus vahvistaisi edunsaajien näkökantoja ja sitouttaisi EU:n ja Yhdysvallat toimimaan yhdessä sääntelyyn kohdentuvien tavoitteiden edistämiseksi myös muissa kansainvälisissä järjestöissä.

POISSULKUJEN POLITIIKKA

Ihmetystä herättää terveyspolitiikan näkökulmasta se, miksi sosiaali- ja terveyspalveluita ei ole kyetty sulkemaan pois sopimusneuvottelujen piiristä yhtä kattavasti kuin esimerkiksi audiovisuaalipalveluita, vaikka tahtoa tähän on vakuuteltu erillisissä julkilausumissa ja kirjeissä hallituksille. Realiteetti on kuitenkin se, että vain sopimustekstillä on merkitystä sen jälkeen, kun sopimus on allekirjoitettu. EU:n oma neuvotteluesitys itse asiassa laajentaisi nykyisiä sitoumuksia maassa jo oleviin investointeihin sosiaali- ja terveyspalveluissa. Julkisten palveluiden yleinen poikkeama on kapea ja tulkinnanvarainen eikä kata julkisrahoitteisia palveluita, jotka kilpailevat yksityisen sektorin kanssa. Neuvottelut kohdentuvat myös julkisiin hankintoihin sekä julkisrahoitteisten toimijoiden asemaan markkinoilla.

Kauppa- ja investointisopimusten neuvotteluissa edetään yleensä aikaisempien sitoumusten pohjalta. Tämän vuoksi TTIP-neuvottelut nojaavat myös palvelukaupan laajempiin TiSA -neuvotteluihin sekä Euroopan Unionin ja Kanadan välisiin CETA-neuvotteluihin. CETA-sopimus lähtee palvelukaupassa nk.

Kuva Mikko Käkelä

”Vaarana on, että tasapaino vahvojen intressiryhmien sekä yleisen edun ja kansanterveyden välillä kääntyy yhä vahvemmin ylikansallisten edunsaajien hyväksi.”

negatiivisesta listasta, jolloin kaikki palvelut, joita ei ole nimenomaisesti poissuljettu, on sisällytetty sopimukseen. Tämä on haaste tilanteessa, jossa uudet palvelut tai palvelumarkkinoiden muutokset eivät välttämättä noudata aikaisempia jäsenmaiden tekemiä rajoituksia. CETA-sopimus vahvistaisi myös EU:n nykyisen lääkelainsäädännön asemaa ja sen on arvioitu lisäävän lääkekustannuksia Kanadassa. CETA-sopimuksen haasteena on myös sijoittajansuoja, sillä se antaa Kanadassa oleville sijoittajille ja yrityksille mahdollisuuden vedota sijoittajansuojaan. Jos sijoittajansuoja hyväksytään EU:n ja Kanadan välisessä sopimuksessa, on sitä vaikeampi vastustaa myös TTIP-neuvotteluissa.

EDUNVALVONNAN JA NORMINPURUN VÄLITTÄJIKSI

Uuden polven kaupp- ja investointisopimukset ovat entistä enemmän alkaneet kohdistua tullien

alentamisen sijaan kansallisen sääntelyn muodostamien kaupan esteiden poistamiseen. Tähän on nivoutunut samanaikaisesti sopimusten muuttuminen teollis- ja tekijänoikeuksien suojan, sijoittajansuojan ja laajemman edunvalvonnan välittäjiksi. Suurilla kansainvälisillä yrityksillä on parhaimmat mahdollisuudet valvoa ja vaikuttaa neuvottelujen kulkuun. Tämä korostuu etenkin sääntöihin ja oikeuksiin kohdentuvissa neuvotteluissa, joita ei ole arvioitu yleisen edun tai julkisen vallan velvoitteiden lähtökohdista.

Sääntelyä koskevat neuvottelut ovat olleet keskeinen osa TTIP -neuvotteluja. Olennaista on se, että velvoitteet eivät kohdennu standardeihin tai sääntelyn tasoon sinänsä, vaan siihen, miten ja miltä pohjalta uutta sääntelyä voidaan asettaa. Kun kriteerit uudelle sääntelylle asetetaan riittävän korkeiksi, on uutta kauppaa rajoittavaa sääntelyä yhä vaikeampi

asettaa tai tiukentaa. Tätä kansalaisjärjestöt ovat kutsuneet ”paralysis by analysis” –strategiaksi.

Normien uudelleen arviointi on osa normaalia politiikkaa. Vaarana kuitenkin on, että tasapaino toisaalta vahvojen intressiryhmien, toisaalta yleisen edun ja kansanterveyden välillä kääntyy yhä vahvemmin ylikansallisten edunsaajien hyväksi. Kansanterveyden säädösten viivästyminen tai puuttuminen ei yleensä herätä suuria tunteita ennen kuin ongelmat realisoituvat. Yksi kiistanalainen kysymys TTIP-sopimuksen neuvotteluissa on Euroopan Unionin aikaisempi painotus varovaisuusperiaatteesta. Huomiota on kiinnitetty etenkin ympäristöterveydenhuollon, terveydensuojelun sekä ravitsemus- ja alkoholipolitiikan haasteisiin. Suomen kannalta sopimuksella voi olla merkitystä esimerkiksi nykyisille käytännöllemme rajoittaa antimikrobilääkkeiden käyttö vain eläinten sairauksien hoitoon, mikäli EU:ssa siirrytään lähemmäksi Yhdysvaltojen käytäntöjä ja käyttöä eläinten kasvatuksessa.

KAUPPA- JA INVESTOINTISOPIMUKSET

Kauppasopimusten neuvotteluissa painotettavat sitoumukset eivät ole erillisiä muusta politiikasta, vaan monet tavoitteet ovat nähtävissä jo esimerkiksi EU:n omassa sisämarkkinastrategiassa tai normienpurkuun kohdentuvissa toimitissa. Kansainväliset sopimukset edelleen vahvistavat näitä sitoumuksia ja näiltä osin vaikeuttaisivat EU:n sisäisten säädösten muuttamista tulevaisuudessa.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden suhteen tulisi kiinnittää huomiota myös standardien määrittämiseen ja mahdolliseen asemaan sääntelyssä osana sisämarkkinoita, sillä tämän on katsottu nivoutuvan läheisesti TTIP-neuvotteluihin. Lääkkeiden osalta keskeiset kysymykset nivoutuvat myös sääntelyn lähtökohtiin ja viitekehukseen, sijoittajansuojaan ja teollis- ja tekijänoikeuksiin. EU:n esittämä lääkkeisiin kohdentuva liite ei vaikuttaisi lääkkeiden korvauskäytäntöihin, mutta sääntelyn yleisempi viitekehys voisi niihin hyvinkin vaikuttaa. Kansallisen politiikan kannalta liikesalaisuudet ja yhtiölainsäädäntö voisivat rajoittaa mahdollisuuksia sääntelyn kannalta tärkeän tiedon saatavuuteen, tutkimukseen ja arviointiin. Lääkinällisten laitteiden osalta EU:n oma lainsäädäntö on jo hyvin markkinaehtoista ja Yhdysvalloissa sääntely on osin tiukempaa.

Sosiaali- ja terveyspolitiikan näkökulmasta TTIP-sopimuksen keskeinen ongelma ei ole Yhdysvaltain hei-

kompi lainsäädäntö tai matalammat standardit, vaan se, että niin Yhdysvalloissa kuin Euroopassa terveys-tavoitteet ja kansanterveyden sääntely jäävät edunvalvonnan jalkoihin. ♦

MERI KOIVUSALO

LT, erikoistutkija, THL

Asiakirja ja verkkolähteitä:

TTIP-investointisuoja: Transatlantic Trade and Investment Partnership. Chapter II. Investment. November 12. Available: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6059_en.htm
CETA-sopimus: Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA). 29.2.2016 version. Available: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/152806.htm>
Health and Trade Network: <http://www.healthandtradenetwork.org/>
Julkisten palveluiden poikkeamasta: <http://www.epsu.org/article/new-study-model-clauses-exclusion-public-services-trade-and-investment-agreements>
Sijoittajansuojan tapauksia:
Lääkkeet: <http://www.international.gc.ca/trade-agreements-accords-commerciaux/topics-domaines/disp-diff/eli.aspx?lang=eng>
Baker, B. Corporate power unbound: Investor-State arbitration of IP monopolies on Medicines- Eli Lilly and the TPP. <http://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1038&context=research>
Terveyspalvelut: Slovakia: <http://www.italaw.com/cases/417>
Tupakka: <http://www.italaw.com/cases/460>, <http://www.smh.com.au/federal-politics/political-news/australian-government-wins-plain-packaging-case-against-philip-morris-20151218-glqo8s.html>
Kirjallisuutta:
Buthe T, Mattli W. 2013. The new global rulers: the privatization of regulation in the World economy. Princeton University Press, Princeton.
de Ville F, Siles-Brugge G. 2015. TTIP: The truth about the transatlantic trade and investment partnership. Polity, Cambridge.
Heinzerling L, Ackerman F. 2002. Pricing the priceless. Cost-benefit analysis of environmental protection. <http://www.ase.tufts.edu/gdae/publications/C-B%20pamphlet%20final.pdf>
Koivusalo, M. 2014. Policy space for health and trade and investment agreements. Health promotion international 06/2014; 29(suppl 1):i29-i47. DOI: 10.1093/heapro/dau033.
Koivusalo, M. 2010. Common interests and the shaping of global pharmaceutical policies. Ethics & International Relations 2010;24;4:395-414.
Koskenniemi M. 2016. Sijoittajansuoja ja julkinen valta. TTIP-sopimuksessa tärkeää ei ole juridinen tekniikka, vaan vallan tasapaino. Sphinx 2015-2016, Finnish Society of Sciences and Letters: Helsinki.
t'Hoën E. 2016. Patents and public health. Changing intellectual property rules for access to medicines. <http://haiweb.org/wp-content/uploads/2016/07/Private-Patents-Public-Health.pdf>
van Harten, G & Scott D.N. 2015 Investment Treaties and the Internal Vetting of Regulatory Proposals: A Case Study from Canada, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2700238
Van Harten G. Key flaws in the European Commission's Proposals for Foreign Investor Protection in TTIP. Osgoode Legal Studies Research Paper No. 16/2016: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2692122##

Liikkuvatko lääkärit Atlantin yli?

Ammattipätevyksien tunnustamisesta ei ole yhtenäistä eurooppalaista kantaa.

Lääkärien, sairaanhoitajien ja muiden terveydenhuollon ammattilaisten vapaasta liikkuvuudesta mantereiden välillä ei olla vielä tarkkaan keskusteltu TTIP-neuvotteluissa. Sopimukseen on kaavailtu erillissopimusta ammattipätevyksien tunnustamisen mahdollisuudesta, jos joku ammattiryhmä sitä haluaisi.

Keskusteluissa on tähän mennessä mainittu lähinnä arkkitehdit ja insinöörit. Lääkärit ja sairaanhoitajat eivät ole olleet ammattiryhminä esillä, kertoo terveyspolitiikan asiantuntija **Mervi Kattelus** Lääkäriliitosta.

– Eurooppalainen lääkärijärjestö CPME on miettinyt yhteistä kantaa ammattipätevyysien tunnustamisen mahdollisuuteen, mutta se ei ole vielä selvä. Terveys on iso kokonaisuus, ja jos se jätetään kokonaan sopimuksen ulkopuolelle, voidaanko vaatia vapaata liikkuvuutta?

Suomen Lääkäriliitto miettii asiaa nuorten lääkäreiden näkökulmasta: jos sopimukseen voidaan saada mahdollisuus harkita vapaata liikkuvuutta, halutaanko sitä vastustaa?

Mervi Katteluksen mukaan asia halutaan pitää auki.

– Lääkäriliitto on tukenut suomalaisten lääkäreiden mahdollisuutta työskennellä ulkomailla ja ulkomailta lääkärit ovat myös tervetulleita Suomeen. Tältä pohjalta jatkamme.

Ammattipätevyyssasiat nousevat neuvotteluihin seuraavan kerran loppuvuonna 2016.

Lääkärijärjestö CPME on kritisoinut sitä, että neuvottelut eivät ole läpinäkyvät eikä tietoon ole riittävä pääsyä. Järjestö vaatii julkista keskustelua lopullisesta sopimustekstistä ennen sen hyväksymistä. ♦

TEKSTI JAANA AHLBLAD KUVA MIKKO KÄKELÄ

SAK: Sopimus tukee suomalaista palkansaajaa

Työmarkkinajärjestöt näkevät TTIP-sopimuksen myönteisessä valossa. Niiden mukaan sopimus lisäisi Suomen vientiä Yhdysvaltoihin ja loisi Suomeen työpaikkoja. Kahden mantereen yhtenevät standardit tukisivat myös ihmisoikeuksien ja ympäristöystävällisten tuotteiden ja tuotantotapojen edistämistä.

Työntekijöitä edustavan Suomen ammattiliittojen keskusjärjestön (SAK) mukaan vapaakauppasopimus Yhdysvaltojen kanssa edistäisi palkansaajien etua ja osaltaan loisi parempaa maailmaa. Myönteisen kannan takana on ajatus, että sopimus lisäisi entisestään suomalaisyritysten vientiä USA:an. Se puolestaan toisi mukanaan talouskasvua ja positiivisia vaikutuksia palkkoihin ja työllisyyteen. SAK pitää USA-kumppanuutta tärkeänä myös poliittisilta vaikutuksiltaan: EU ja USA pitävät työntekijöiden oikeuksia esillä Maailman kauppajärjestö WTO:ssa ja molemmilla alueilla on muutenkin korkeat työhön ja kauppaan liittyvät standardit verrattuna moniin muihin maihin ja alueisiin.

– TTIP-sopimuksella EU ja USA kannustaisivat muita maita nostamaan omia standardejaan. Jos maat haluavat käydä kauppaa näiden kahden suuren kanssa, niiden on noudatettava näitä sääntöjä, kuvailee SAK:n kansainvälisten asioiden asiantuntija **Aleksi Kuusisto**.

Kuusiston mukaan TTIP vähentäisi epäterveitä kilpailuetuja, joita syntyy polkemalla ympäristönormeja ja ihmisoikeuksia. Sopimus vaikuttaisi pitkällä

aikavälillä esimerkiksi lapsityön ja pakkotyön vähentämiseen sekä työntekijöiden vapaan järjestäytymisen sallimiseen maissa, joissa se vielä ei ole mahdollista.

– On suomalaisen palkansaajan edun mukaista saada globalisaatiosta entistä reilumpaa.

TEKEVÄTKÖ JÄRJESTÖT GEOPOLIITIKKAA?

SAK:n kantaa on pidetty myös geopolittisena kannanottona, sillä järjestö esimerkiksi haluaa vähentää Suomen riippuvutta Venäjän maakaasusta lisäämällä nesteytetyn maakaasun vientiä USA:sta Eurooppaan. Myös palkansaajajärjestöt STTK ja Akava seisovat tämän toiveen takana. Niiden mielestä on tärkeää tiivistää ”maailman johtavien demokraattisten ja avoimien markkinatalouksien taloudellista ja poliittista yhteistyötä”.

Aleksi Kuusisto ei näe SAK:n tekevän geopolitiikkaa.

– Haluamme turvata suomalaista palkkatasoa ja työllisyyttä ja saada WTO:ssa läpi työntekijöiden etua. Emme halua olla ketään vastaan, vaan kannustaa muita maita nostamaan standardejaan.

Kuusisto toteaa, että esimerkiksi Kiinassa muu-
tosta on jo ilmassa. Jos Kiina haluaa liittyä USA:n ja
Tyynenmeren maiden kauppasopimukseen, sen on
suostuttava sopimuksen ehtoihin muun muassa sallimalla
vapaa järjestäytyminen ja lopetettava liiallinen
valtio-omisteisten yhtiöiden suosiminen muiden
kustannuksella.

– Tämänäyttävillä keinoilla luodaan pitkäjänteisesti
parempaa maailmaa, Kuusisto uskoo.

Hän kiittelee kansalaisjärjestöjä ja kriittistä keskustelua
siitä, että EU otti investointisuojan mietintään ja laati
uuden ehdotuksen suojan ja tuomioistuimen malliksi.
Hieman Kuusistoa on ihmetellyt, että juuri USA on
joutunut ankaran kritiikin kohteeksi, sillä kun on
korkeammat normit kuin monessa maassa.

– Kauppasopimuksia tehdään jatkuvasti useaan
suuntaan. Monissa maissa on ihmisoikeusongelmia,
niistä ei olla käyty julkisuudessa yhtä kriittistä
keskustelua.

SAK:n ja Aleksii Kuusiston mielestä TTIP-sopimus
ei tule vaikuttamaan suomalaisiin terveyspalveluihin
millään tavalla. Suomessa on jo amerikkalaisia
terveysalan toimijoita, ne voivat jatkaa normaalisti ja
niitä saa tulla lisää, ellei Suomen hallitus jostain
syytä toisin päättä.

EK SAMALLA LINJALLA

Myös työnantajat ja yrityksiä edustava Elinkeino-
elämän keskusliitto (EK) pitää TTIP-sopimusta
Suomelle hyvänä asiana. Suomessa kehitettyjä ja
valmistettuja tuotteita viedään paljon USA:n
valtaville markkinoille, joten esimerkiksi
tullimuurien poistuminen hyödyttää yrityksiä
suoraan.

Tarkkoja hyötyjä sopimuksesta ei voida vielä
tietää, toteaa EK:n kauppapolitiikan asiantuntija
Saila Turtiainen, mutta hyötyä saadaan, jos
yritykset kokevät nykyistä vähemmän ongelmia
Yhdysvaltain markkinoilla.

– On sitten yrityksistä kiinni, tarttuvatko ne
TTIP:n tuomiin uusiin mahdollisuuksiin. Ulkomaiset
yritykset toimivat jo todella hyvin Suomessa,
sopimus voisi tasoittaa vientitilannetta EU:sta
Yhdysvaltoihin päin, Turtiainen sanoo.

Hän uskoo vapaakauppasopimuksen voimaan.
Esimerkiksi EU:n ja Etelä-Korean välinen
sopimus kasvatti EU:n vientiä viiden ensimmäisen
vuoden aikana 55 prosenttia.

Terveysteknologian tuotteet muodostivat lähes
puolet Suomen korkean teknologian vientituotteista
vuonna 2015. Eurooppaan niistä vietiin 37 prosenttia
ja Yhdysvaltoihin 36 prosenttia, jonne vieni
kasvoi eniten. Kaikkiaan terveysteknologian
teollisuuden viennin arvo oli 1,8 miljardia euroa,
kasvua edellisvuodesta 8 prosenttia.

Tavarakaupasta löytyvät tarkat tilastot, toisin
kuin palvelukaupasta, josta Turtiaisen mukaan on
vaikea puhua lukujen valossa. Terveyspalveluihin
TTIP-sopimus ei hänenkään mielestään kuitenkaan
tuo muutoksia.

– Suomen sosiaali- ja terveyspalveluissa
tekemät varaukset ovat EU-maiden tiukimmat. Ne
eivät koske vain julkisia palveluja, vaan myös
täysin yksityisesti rahoitettuja ja tuotettuja
palveluja.

”UUSI INVESTOINTISUOJAMALLI ON HUONO”

USA:n presidentinvaalit vuodenvaihteessa
tulevat vaikuttamaan sopimusneuvotteluihin,
mutta sitä enemmän EK ja Saila Turtiainen ovat
huolissaan Euroopan tapahtumien vaikutuksesta.
Edessä ovat Saksan liittovaalit ja Ranskan
presidentin- ja parlamenttivaalit, todennäköinen
Iso-Britannian irtautuminen EU:sta sekä sen
myötä muutokset EU-parlamentissa.

– Elämme sopimuksen kannalta vaikeita aikoja,
neuvotteluissa saattaa tulla muutaman vuoden
viivytystä. Lisäksi kansalliset intressit
laitetaan EU:ssa yhteisen edelle, jopa
yksittäisen alueellisen parlamentin
äänestystulos voi kaataa kauppasopimuksen,
Turtiainen ihmettelee.

EK on pettynyt EU:n ehdottamaan
investointisuojamalliin. Turtiaisen mukaan se
tulisi vesittämään suomalaisten yritysten
investointisuoja, jotka on sovitettu
kahdenvälisissä investointisopimuksissa.

– EU:n määrittelemän sijoitussuojan taso
voi jäädä jopa alle sen, jota Suomen
perustuslaki tarjoaa kaikille yrityksille.
Se vaarantaisi suomalaisten yritysten
sijoitukset esimerkiksi pakkolunastustilanteissa.

Turtiainen toivoo, että yleisessä
keskustelussa erotettaisiin investointisuoja
ja riitojenratkaisumalli toisistaan.
Tunteet käyvät kuumina suuntaan ja
toiseen, mutta hänen mukaansa
myöskään EK ei halua sopimusta,
joka on Suomen intressien vastainen.

– Hyvä tasapaino on mahdollista löytää,
Saila Turtiainen uskoo. ♦

TEKSTI JAANA AHLBLAD

MINISTERIÖT:

Suomella tiukka linja

Valtionhallinnossa TTIP-sopimusta ei pidetä uhkana terveystalvuuille. Sosiaali- ja terveystministeriössä uskotaan, että Suomi voi säilyttää kansallisen liikkumavaran terveyttä ja hyvinvointia koskevassa päätöksenteossa.

T TIP-sopimus ei tuo muutoksia suomalaisiin terveystalvuuille. Suomen ovi ulkomaisille yrityksille on ja pysyy auki kuten nykyäänkin, siihen eivät kauppasopimukset vaikuta. Näin kiteyttää **Kristiina Kauppinen**, joka työskentelee kaupallisena sihteerinä ulkoministeriössä ja koordinoi TTIP-neuvotteluissa Suomen näkökantoja palvelukaupan kysymyksissä.

– Suomi ei halua kieltää ulkomaisia investointeja tai ulkomaankauppaa, sillä olemme niistä riippuvaisia. Suomi on kuitenkin halunnut pitää terveystalvuuissa maksimaalisen sääntelyoikeuden ja on tehnyt niitä koskevat laajat poikkeukset sopimukseen, Kauppinen kertoo.

Miksi Suomi on halunnut pitää maksimaalisen sääntelyoikeuden? Sosiaali- ja terveystministeriön kansainvälisten asiain johtaja **Pasi Korhonen** vastaa.

– On tärkeä varmistaa, että lainsäädäntöä voidaan tarvittaessa muuttaa ja tiukentaa terveyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi sekä turvallisten, laadukkaiden ja yhdenvertaisten palveluiden takaamiseksi. On myös säilytettävä riittävä poliittinen liikkumavara, Korhonen kansainvälisten asioiden yksiköstä sanoo.

Johtaja Korhosen mukaan meneillään oleva Suomen terveydenhuollon palvelurakenne- eli sote-uudistus on esimerkki tilanteesta, jossa sääntelyvapautta tarvitaan. Kansanterveyden osalta Suomi haluaa, että TTIP-sopimus ”turvaa korkean terveyden suojelun tason EU:ssa ja mahdollistaa terveyden suojelemiseksi tarpeellisen, syrjimättömän sääntelyn”.

– Sopimus huomioi tämän eikä kansanterveysasioita muilta osin ole tarpeen ottaa sopimuksen mukaan, Korhonen valottaa Suomen kantaa.

VAPAAKAUPPAA, EI VILLIÄ KAUPPAA

Ulkoministeriön Kristiina Kauppinen muistuttaa, että vapaakauppa ei ole vapaata kauppaa siinä mielessä, että ulkomaiset yritykset saisivat tehdä sopimuksen jälkeen mitä haluavat. Hänen mukaansa Suomi voi siis halutessaan tulevaisuudessakin asettaa terveystalvulle esimerkiksi monopoleja, yksinoikeuksia tai ulkomaalaisomistuksen enimmäismäärää koskevia rajoituksia tai määrittellä ulkomaisille toimijoille tiukempia vaatimuksia kuin suomalaisille.

Digitalisaatio tulee muuttamaan terveystalvua ehkä paljonkin. Terveystalvuuja tarjoavan yhtiön on kuitenkin TTIP:nkin jälkeen sijoitettava EU:n alueelle eikä lääkäri voi tarjota vastaanottopalvuujaan Atlantin yli. Taustalla on ajatus siitä, että EU-alueella on tehokas viranomaisvalvonta, joka takaa potilaalle hyvän oikeusturvan. TTIP-sopimuksessa ei myöskään muuteta EU:n henkilötietosuojan tasoa eikä vaikuteta siihen, saako terveystietoja siirtää rajoen yli vai ei.

Terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden kauppa ei ole yhtä herkkä alue kuin terveystalvuiden, joten sen esteiden purku olisi Kauppinen mielestä suomalaisten yritysten kannalta suotavaa. Eniten esi-

merkiksi tullimaksujen poisto ja viranomaisten yhteistyön tiivistäminen hyödyttäisi pk-yrityksiä, jotka tähtäävät Yhdysvaltain markkinoille.

Sopimuksen odotetaan myös lisäävän EU:n ja USA:n lääkeviranomaisten yhteistyötä lääketehaiden hyvän tuotantotavan tarkastuksissa.

“SUOMI TODELLAKIN VAIKUTTA”

Kesällä 2013 alkaneiden TTIP-neuvottelujen aikana Suomi ja Ruotsi ovat pitäneet terveyspalveluissa tiukan linjan. Ruotsi on hieman väljentänyt linjaansa eräiden yksityisesti rahoitettujen palvelujen kohdalla. Suomen poikkeukset (varaumat) ovat EU:n tiukimmat, ne koskevat sekä julkisesti rahoitettuja että yksityisesti tuotettuja ja yksityisesti rahoitettuja sosiaali- ja terveyspalveluja.

– Esimerkiksi siis julkisten terveyspalveluiden kilpailutuksessa Suomen ei tarvitse huomioida kolmannen maiden tarjouksia, mutta terveysalan tietyissä tavarahankinnoissa, kuten sairaalan toimistotarvikkeissa, tilanne voi kuitenkin olla toinen, Kauppinen lisää.

Euroopan unioni neuvottelee TTIP:n lisäksi monista muistakin kauppasopimuksista, kuten palvelukauppasopimus TiSA:sta (Trade in Services Agreement), jossa on mukana 23 maata. Näissä sopimuksissa neuvotellaan pitkälti samoista aiheista kuin kahdenvälisissä vapaakauppasopimuksissa. TTIP:issä EU pyrkii kuitenkin menemään yleisesti pidemmälle palvelukaupan sääntöjen ja markkinoillemääräisyksen aiheissa.

EU neuvottelee parhaillaan kahdenvälisiä sopimuksia muun muassa Japanin, Indonesian ja Meksikon kanssa. Juuri valmistunut Kanada-sopimus toimii Kauppinen mukaan mallina TTIP:lle, eroavaisuuksiakin löytyy.

Kauppasopimuksilla on merkitystä Suomelle, kansantaloustieteilijä Kauppinen sanoo.

– Käpertyminen ei ole hyvä vaihtoehto. Yritykset tuovat työpaikkoja ja verotuloja. Mitä paremmin niillä menee, sitä paremmin meillä menee.

Hän vakuuttaa, että Suomella on pienestä koostaan huolimatta vaikutusvaltaa TTIP-neuvotteluissa. Suomen viiteryhmä on liberaalit maat, johon kuuluu monia isoja valtioita.

– Tämän takia ei ehkä ulospäin näy, että Suomi todellakin vaikuttaa. Keräämme eri ministeriöistä jatkuvasti näkemyksiä siitä, miten asiat käytännössä

ovat ja miten sopimus voisi vaikuttaa. Kommentoimme asioita hyvin paljon.

IHMISIÄ OVAT VIRKAMIEHETKIN

EU-komissio on laskenut, että Suomessa bruttokansantuote tulisi TTIP:n myötä kasvamaan vuosittain 0,2–0,3 prosenttia. Kauppinen mukaan kasvu tulee riippumaan sopimuksen lopullisesta sisällöstä, mutta negatiivisvaikutteista sopimusta ei tulla laatimaan, plussalle pitää jäädä.

Irlanti, Saksa ja Hollanti tekevät tiivistä kauppaa USA:n kanssa ja ne hyötyisivät sopimuksesta eniten. Myös sopimukseen kriittisesti suhtautuva Itävalta kuuluisi hyötyjien joukkoon.

Kauppinen toteaa, että laajoja ja monisyisiä kauppasopimuksia voi olla vaikea ymmärtää ja siksi väärinkäsityksiä syntyy. Muun muassa maataloutta ja ruoantuotantoa koskevat asiat koskettavat kansalaisia vahvasti.

– Niissä ollaan perimmäisten kysymysten äärellä. Haluan muistuttaa, että ihmisiä olemme me virkamiehetkin ja haluamme myös syödä turvallista ruokaa. Esimerkiksi vain sellainen amerikkalainen liha, joka täyttää EU:n lainsäädännön tiukat hygieniavaatimukset, saa tulla EU:n markkinoille.

Paljon kritiikkiä saaneen, yritysten investointisuojaan liittyvän välimiesmenettelyn tilalle EU on ehdottanut erillistä investointituomioistuinta. Monet vastustavat sitäkin.

– Täytyy kuitenkin ymmärtää, että valtiot yrittävät suojella omia yrityksiä ja järjestelmiään. Investointisuoja tarkoituksena on varmistaa, että ketään ei syrjitä kansallisuuden perusteella. Suomessa tämä on itsestäänselvyys, mutta muualla asiat voivat olla toisin.

Kestävän kehityksen asioita ei kauppasopimuksissa käsitellä suoraan, mutta osapuolet aikovat jatkosakin noudattaa niitä työjärjestö ILO:n velvoitteita, joihin ovat sitoutuneet.

Neuvottelut jatkuvat edelleen syksyllä 2016. Sopimus on alkuperäisen aikataulun mukaan tarkoitus saada valmiiksi viimeistään tammikuussa 2017, mutta sitä ei tulla pusertamaan kasaan hinnalla millä hyvänsä, Kristiina Kauppinen vakuuttaa.

Neuvottelukierrosten raportit löytyvät Ulkoministeriön verkkosivuilta osoitteesta <http://formin.finland.fi> > Kaikki toiminta A–Ö > EU:n yhteinen kauppapolitiikka > EU:n ja Yhdysvaltojen kauppasopimusneuvottelut ♦

TEKSTI JAANA AHLBLAD

**Suomalaiset
europarlamentaarikot
näkevät TTIP:n
vaikutuksen
terveyssektoriin
eri tavoin.**

Moni kritisoi
neuvottelutietojen
ristiriitaisuutta
ja niukkuutta.

”LÄHTÖKOHDAT EROAVAT MERKITTÄVÄSTI”

” Terveydenhuoltoon liittyen käydään eniten keskustelua siitä, voiko TTIP-sopimus velvoittaa valtioita yksityistämään terveyspalveluita. Näillä näkymin näin ei luultavasti tule käymään. Saattaa kuitenkin olla, että sopimuksen investointisuoja vaikeuttaisi jo tehtyjen yksityistämispäätösten perumista tulevaisuudessa. Se rajoittaisi julkisen puolen liikkumatilaa päätöksenteossa ja saattaisi olla merkittävä haaste esimerkiksi sote-uudistuksen kannalta.

Ulkomaisten sijoittajien intressit voivat hyvinkin olla ristiriidassa kansanterveydellisten tavoitteiden kanssa. Kansanterveyden näkökulmasta on hyvä pohtia myös patenttisuojan vahvistamisen mahdollisia vaikutuksia lääkkeiden kannalta. Miten käy geneeristen lääkevalmisteiden, jos patenttisuoja vahvistetaan?

EU:n ja Yhdysvaltojen lainsäädäntöfilosofiassa on perustavanlaatuisia eroja. USA esimerkiksi vaatii EU:ssa voimassa olevan muuntogeenisen ruoan, hormonilihan sekä klooriliuoksella desinfioidun lihan kieltävien säädösten kumoamista. Kosmetiikan osalta ongelmia aiheuttaa eläinkokeet kieltävä EU-sääntö. Kemikaalisääntelyn osalta EU painottaa varovaisuusperiaatetta ja valmistajan todistustaakkaa riskittömyydestä. Yhdysvallat puolestaan vaatii yksityiskohtaisia ja laajoja selvityksiä lakien ja säädösten oikeutukseksi.

TTIP ei saa tuoda EU:n markkinoille esimerkiksi vaarallisia kemikaaleja, joista täällä on jo päästy eroon. Sääntely-yhteistyö ei myöskään saa estää EU-sääntelyn kehittämistä tai antaa amerikkalaisille

yrittäjille veto-oikeutta siihen, millaista lainsäädäntöä EU:ssa voidaan laatia. Komission ja Suomen on pidettävä tiukasti kiinni sääntelyautonomiasta ja ympäristön, kuluttajien ja työntekijöiden oikeuksista.

Amerikkalaisille sijoittajille ei pidä luoda investointisuojan avulla ohituskaistaa uhata viranomaisia tai lainsäätäjää oikeustoimilla ylikansallisessa investointituomioistuimessa.

Sopimuksen vaikutuksia voidaan arvioida kokonaisvaltaisesti vasta, kun esimerkiksi investointisuoja koskevat neuvottelut ovat edenneet, osapuolten kannat ovat tarkentuneet ja käytettävissä on enemmän tietoa. Tämän vuoksi avoimuuden lisääminen on ensiarvoisen tärkeää. Salaista TTIP-kokonaisuutta on lähes mahdotonta hahmottaa. Jotta lainsäätäjät voivat osallistua päätöksentekoon täysipainoisesti, jäsenmaiden kansanedustajille on saatava pääsy neuvotteluasiakirjoihin.

On kuvaavaa, että kuten usein esimerkiksi veroparatiisitalouteen liittyvistä asioista myös TTIP:stä julkisuuteen tulleet laajimmat tiedot on saatu tietovuotojen kautta. Päätöksenteon avoimuudesta säädetään EU:n perussopimuksissa, tästä periaatteesta ei pidä joustaa.

On hyvä pitää myös mielessä, että sopimuksen ratifiointi edellyttää jäsenvaltioiden todellisen hyväksynnän, mikä ei saa olla läpihuutojuttu.”

HEIDI HAUTALA

*maa- ja metsätaloustieteiden maisteri
europarlamentaarikko, Vihreät/ Euroopan
vapaa allianssi -ryhmä (GREENS/ EFA)*

“TYÖTTÖMYYS TODENNÄKÖISESTI LISÄÄNTYISI”

” TTIP ei välittömästi ja suoraan uhkaa julkisia terveyspalveluita, tästä on erikseen sovittu. Pidemmällä ajanjaksolla TTIP on kuitenkin suuri uhka myös terveydenhuollolle, kun kertaalleen ulkoistettua palvelua ei pystyisi-kään enää palauttamaan suoraan demokraattiseen julkiseen hallintaan. Näin demokratia rajautuisi peruuttamattomalla tavalla, kun vaaleissa vaihtoehtona voisi olla vain kulloisenkin tilan säilyttäminen tai yksityistämisen syventäminen entisestään.

Uhka on Suomessa erityisen konkreettinen nyt, kun Sipilän hallitus on tosiasiaa hylännyt sote-uudistuksen tavoitteet palveluiden parantamisesta ja keskittyy niiden yksityistämiseen ja yhtiöittämiseen.

Me vasemmistossa lähdemme siitä, ettei demokratia saa missään tapauksessa rajata yritysten voiton-tien tieltä. Markkinat voivat toimia ihmisten hyväksi vain renkinä, eivät isäntänä.

Mikäli TTIP toteutuu oikeiston tavoittelemassa muodossa, pitää professori Koskenniemen uhkakuva paikkansa. Toisaalta on hyvä huomata, että TTIP on vain yksi palanen isommassa pelissä, joka tähtää demokratian ja hyvinvointivaltioiden alasajoon mark-

kinoiden tieltä. Tällä hetkellä neuvotellaan salassa muun muassa palvelukauppasopimus TiSA:a, joka koskisi vielä TTIP:tä laajempaa maajoukkoa.

Kukaan ei voi ennustaa TTIP:n kaikkia vaikutuksia, mutta varmaa on, että taloudelliset hyödyt ovat parhaimmissakin ennusteissa vaatimattomia verrattuna demokratialle ja oikeusvaltiolle koituviin haittoihin. Todennäköisesti TTIP myös lisää työttömyyttä Euroopassa ja etenkin Suomessa, edes komission epärealistisen optimistinen selvitys ei lupaa Suomelle merkittävää kasvua.

TTIP:stä myös annetaan tarkoituksella erittäin ristiriitaista tietoa. Vaikkei TTIP esimerkiksi pakota yksityistämään terveyspalveluita, on epärehellistä jättää kertomatta, että yksikin vastuuton hallitus voi tehdä päätöksiä, joiden korjaamisen TTIP estää pysyvästi.”

MERJA KYLLÖNEN

bioanalyttikko

europarlamentaarikko, Euroopan yhtyneen

vasemmiston konfедераatioryhmä/ Pohjoismaiden vihreä vasemmisto (GUE/NGL)

“KLOORIPUHDISTETTU KANA HIIPIMÄSSÄ EU-HUN”

” Terveyssektoriin ei yleisellä tasolla ole kohdistunut riittävästi huomiota ja vaikutusten arviota. Sopimuksen viralliset vaikutustenarvioinnit ovat pyörineet enemmän talouden, ympäristön ja ruuantuotannon vaikutuksissa.

Jotkut tutkijat ovat arvioineet, että sopimus saattaisi lisätä terveyseroja sitä kautta, että lääkkeiden saatavuus Euroopassa heikentyisi. Tämä johtuisi siitä, että TTIP-sopimukseen on otettu mukaan niin kutsuttu TRIPS+ -sopimus, joka vahvistaisi lääkkeiden patenttisuojaa EU-alueella ja nostaisi sen myötä hintoja.

Toisien arvioiden mukaan lääkkeiden hinnat laskevat, kun EU-markkinoille tulisi enemmän lääkkeitä Yhdysvalloista. Tieto on tällä hetkellä ristiriitaista.

Julkisten palvelujen osalta lopullista varamuutta ei toistaiseksi ole. Arvioiden mukaan julkiset palvelut tullaansääntelemään yleisten palveluja koskevien kauppasopimusten (GATS) pohjalta. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että jäsenmaat saavat jatkossakin päättää omien julkisten palvelujensa laadun tasosta, jäsenmaiden ei tarvitse antaa EU:n ulkopuolisille palveluntarjoajille pääsyä, jäsenmaat voivat halutessaan osoittaa julkisen palvelun yhdelle tarjoajalle ja jäsenmaat voivat jatkaa julkisten palvelujen tukemista.

On hyvä olla tarkkana, ettei näitä periaatteita heikennetä sopimusneuvotteluissa. Myös julkisen palvelun määrittelyllä on merkitystä.

Investointisuoja ja kauppasopimusten rikkomisen ylipäätään voi kuitenkin johtaa sääntelypelkoon,

mikä voi omalta osaltaan hillitä sääntelyn luomista tai tiukentamista esimerkiksi kansanterveyden alalla. Hyvä esimerkki tästä ovat hormonihäiritäjäkemikaalien määrittely tai kloonauksen kieltö elintarviketuotannossa, jotka molemmat ovat viivästyneet EU-lainsäädännössä sen vuoksi, että niiden on pelätty hankaloittavan kauppasopimusneuvotteluita.

Kynnys kanteiden nostamiseen valtiota vastaan tulee olla korkea. Kanteen tulee perustua selvään näyttöön siitä, että valtion lainsäädäntö on kohdistettu vain ja ainoastaan yrityksen toimintaa haittaamaan.

TTIP-sopimuksen on erityisesti pelätty rapauttavan eurooppalaiset ympäristö- ja kuluttajansuojastandardit, jonka myötä esimerkiksi yhdysvaltalaisia GMO-tuotteita ja hormonilihaa pääsisi EU-markkinoille. Tämä huoli liittyy kauppasopimuksen keskeiseen periaatteeseen eli vastavuoroiseen tunnustamiseen: yhdellä markkinalla turvallisiksi todettua tuotetta pitäisi saada myydä vapaasti koko sopimusalueella.

Euroopan komissio on jatkuvasti toistellut sitä, että EU:n hyvinvointistandardeja ei heikennetä ja että tiukempaa lainsäädäntöä on mahdollista luoda myös jatkossa. Käytännössä tämä lupaus on jäänyt vaille tarkempaa avautusta. Päinvastoin, komissio on esimerkiksi kaikessa hiljaisuudessa avaamassa ovia klooripuhdistetun kananlihan myynnille EU-alueella.

Sekä EU:ssa että Yhdysvalloissa on käytössä varovaisuusperiaate, johon sääntely voidaan aina perustaa. Esimerkiksi hormonitoimintaa häiritsevät kemikaalit lopulta päätettiin EU:ssa määritellä tänä kesänä varovaisuusperiaatteen perusteella. Varovai-

suusperiaatteen pohjaa on vahvistettava ja siihen on uskallettava turvautua myös jatkossa.

Esitin itse parlamentin kannassa lisäystä, jonka mukaan ympäristö- ja kansanterveysstandardit tulisi kauppaneuvotteluissa harmonisoida korkeamman suojan tasolle. Valitettavasti tämä näkemys ei ole mukana tämän hetkessä neuvottelutekstissä.

Kansalaiset ja kansalaisjärjestöt ovat ylläpitäneet aktiivista keskustelua Yhdysvaltain ja EU:n välisestä vapaakauppasopimuksesta. Se on hyvä, sillä siten neuvotteluihin on saatu lisää läpinäkyvyyttä. EU:n puolesta sopimusta neuvotteleva komissio on julkistanut lisää asiakirjoja neuvotteluista ja ylläpitää varsin kattavaa tietopakettia aiheesta netissä, kiitos kansalaisten aktiivisuuden ja julkisen paineen.

Julkisuuden taso on yhä heikko. Olen lukenut salaiseksi luokiteltuja papereita ja niiden sisältö ei vaikuta ollenkaan sellaiselta, joka pitäisi pitää salassa.

On ymmärrettävää, että neuvottelut pitää käydä luottamuksellisesti, ihan samalla tavalla kuin muutkin valtioiden väliset neuvottelut käydään. Asian perustavanlaatuisuus ja sopimuksen peruuttamaton luonne sekä sen laajat vaikutukset edellyttävät kuitenkin laajaa avoimuutta ja kansalaiskeskustelua, jotta tiedetään, minkälaisia ratkaisuja ollaan tekemässä. Avoimuuden politiikka vahvistaisi myös EU:n neuvotteluasemaa, kun takalaudat nousisivat heti keskusteluun.”

SIRPA PIETIKÄINEN

kauppatieteiden maisteri

europarlamentaarikko, Euroopan kansanpuolue (EPP)

”USA:N AVOIMUUS OLLUT NIUKKAA”

” TTIP-sopimus on valtavan suuri ja kunnianhimoinen kokonaisuus ja sen hahmottaminen vaatii syvälistä kauppasopimusneuvottelujen tunteista. Vaikka TTIP on poikkeuksellisen avoimesti neuvoteltu kauppasopimus, jää avoimuus erityisesti USA:n neuvottelijoiden puolelta pieneksi. Julkisuudessa ovat ainoastaan EU:n neuvottelukannat, mutta USA:n tavoitteet eivät ole avoimia. Tämä jättää paljon tilaa spekuloinnille.

Komissio on luvannut, että esimerkiksi maataloustuotteisiin liittyvästä EU:n sääntelytasosta pidetään

kiinni ja sääntelyoikeudesta ei tingitä TTIP-sopimuksen yhteydessä. Neuvotteluiden edetessä salassa meillä on tiedossa vain komission julkiset kannat. Tilannetta on seurattava tarkasti ja neuvotteluiden tulosta arvioitava kriittisesti myös tästä näkökulmasta.

TTIP tulee vaikeuttamaan kansanterveystyötä, mikäli investointisuoja toteutuu. Olisi hullua, mikäli tieteellisesti osoitetut kansanterveyshyödyt uhrattaisiin esimerkiksi tupakkayhtiöiden edessä. Lakeja ja asetuksia pitää voida muuttaa, kun tieto lisääntyy.

TTIP-sopimuksessa on huolehdittava siitä, että investointisuoja ei voida puuttua merkittävää kansallista etua koskevaan sääntelyyn tai asettaa investointisuoja kansanterveyden ja ympäristönsuojelun edelle. Sillä ei myöskään saa rajata mahdollisuutta tehdä päätöksiä julkisissa palveluissa tai perusinfrastruktuurissa.

EU:n ehdottama väliliesmenettelyä avoimempi investointisuoja tuomioistuimien on askel oikeaan suuntaan, mutta ei ratkaise kaikkia ongelmia.

Eduskunnalla ja Euroopan parlamentilla pitää säilyä ylin päätäntävalta ainoana rajoitteena se, ettei lainsäädäntö saa olla ulkomaisia investointeja syrjivä.

Terveyspalvelujen järjestäminen tulevaisuudessa on paljon pelkkää TTIP-sopimusta laajempi kysymys. Yksityisen sektorin kaikesta päätellen entistä

merkittävämpi asema heijastelee sekä ikärakenteemme että yhteiskunnan muutosta. Ikärakenteemme muutosta se heijastelee siksi, että nykyinen rahoitusmalli ei toimi tulevaisuudessa, ja yhteiskunnan muutosta siksi, että järjestämistapaa ei rajata pelkkään julkiseen sektoriin.

Suvereenia valtiota ja sen päättäjiä ei voida pakottaa järjestämään palvelut millään tietyllä tavalla. Muutokseen pitää olla sekä tarve että halu ja kansalaisten laaja hyväksyntä.”

ANNELI JÄÄTTEENMÄKI

varatuomari

europarlamentaarikko, Euroopan liberaalidemokraattien liiton ryhmä (ALDE)

”YKSITYISTÄMISVIMMA ON SUURIN UHKA”

” Vapaa kauppa ja uusliberaali talousajattelu kärsivät tällä hetkellä uskotavuusongelmista muun muassa veronkierron takia. On todella tärkeää, että TTIP-sopimuksessa painotetaan oikeudenmukaisuutta, kuluttajansuojaa ja ympäristönormeja, jotta se olisi hyväksyttävä.

Mielestäni TTIP-sopimus ei olennaisesti vaikuta julkisen terveydenhuollon asemaan Suomessa eikä se ole uhka Suomen terveyspalveluille, mutta hallituksen yksityistämismuunnos on! Jos hallituspuolueet päättävät vastustuksesta huolimatta ajaa terveyspalveluiden yksityistämistä, ei TTIP-sopimuksen kirjaukset julkisten palvelujen koskemattomuudesta kata Suomen sosiaali- ja terveyspalveluja, vaan niistä tulee amerikkalaisten suuryritysten vapaata riistaa. Olen tästä kehityssuunnasta erittäin huolissani.

En ole vakuuttunut, että EU-komission uusi ehdotus investointisuojuksi kokonaan poistaisi siihen liittyvän painostuselementin. Väliliesmenettelyä tulee uudistaa ja TTIP-sopimustekstistä täytyy tulla vedenpitävä, jotta amerikkalaiset yritykset eivät sen nojalla voi vaikuttaa Suomen pyrkimykseen edistää kansanterveyttä.

EU:n ja USA:n standardit ja maatalous- ja ruokaturvanormit on tehty aivan eri lähtökohdista. USA:lla on erittäin suuret intressit avata elintarviketuotteiden kauppaa, joten jo tästä syystä tulee asiaan suhtautua erittäin varovaisesti. USA painostaa EU:ta toden teolla hormonien, antibioottien sekä muun-

togeenisten ruoka-aineiden sallimiseksi elintarvikeketjussa.

USA:n maataloudelle myöntämä valtiontuki on oma luokkaansa ja uhkaa vääristää kilpailua, jos kauppa tällä alalla vapautetaan.

Eurooppalaiset ja suomalaiset maanviljelijät ja yrittäjät kärsisivät. Jos USA ei ole valmis hyväksymään EU-sääntelyä näiltä osin, olen ehdottomasti sitä mieltä, ettei elintarviketuotekauppaa tule avata TTIP-sopimuksessa.

Iso-Britannian konservatiivihallitus on ollut yksi TTIP-sopimuksen suurimpia tukijoita. Nyt Britannian lähtö EU:sta on pöydällä ja heti kun maa ilmoittaa virallisesti erostaan, EU joutuu keskittymään myös neuvotteluihin brittien kanssa.

Kysymys on vakavasta ja tärkeästä asiasta, mutta kansalaisoikeudet tai EU:n kattava kuluttajansuoja eivät kuitenkaan lakkaa olemasta TTIP:n astuttua voimaan. En usko, että EU antaa keskeisissä asioissa periksi, sillä EU ja USA ovat kuitenkin aika tasavertaiset neuvottelukumppanit.

Lopullisen päätöksen TTIP -sopimuksesta teen vasta, kun valmis teksti tuodaan parlamentin nähtäväksi.”

LIISA JAAKONSAARI

ylioppilas

europarlamentaarikko, Sosialistien ja demokraattien ryhmä (S&D)

”EUROOPPA MALLIKSI MUULLE MAAILMALLE”

” Vaikka sopimus on vielä neuvotteluvaiheessa, voimme uskoakseni olla luottavaisia sen suhteen, että sosiaali- ja terveyspalvelut jäävät TTIP-sopimuksen ulkopuolelle.

Kansanterveyden näkökulmasta TTIP saattaa laskea joidenkin terveydelle haitallisten tuotteiden hintaa ja näin lisätä niiden kulutusta. Toisaalta olen ymmärtänyt, että samalla esimerkiksi sairaalalaitteiden ja lääkkeiden hinnat voivat laskea, mikä olisi puolestaan positiivista kansanterveyden kannalta.

Investointisuoja on ollut kynnyskysymys, jota on nähdäkseni paisuteltukin keskustelussa hieman. Sen pääasiallinen tarkoitus on taata tasavertainen kohtelu yrityksille suhteessa kotimaisiin yrityksiin, ja se voisi helpottaa pienten ja keskiuurten yritysten pääsyä markkinoille. Lisäksi investointisuoja koskee myös suomalaisia yrityksiä amerikkalaisilla markkinoilla ja on näin tasapuolinen molemmille osapuolille. Neuvottelut ovat kesken, mutta on selvää, että tulemme pitämään huolen siitä, että tasapaino yritysten ja julkisen vallan välillä säilyy.

EU on erityisen valveutunut kuluttajansuojajaksymyksissä ja pitää tiukasti kiinni eurooppalaisista

standardeista. Suomen ulkoasiainvaliokunta on omassa lausunnossaan todennut, että kuluttajansuojaa, terveydenhuoltoa ja ympäristöä koskevan sääntelyn tulisi sopimuksen myötä olla pikemminkin tiukempaa kuin nykyinen lainsäädäntö edellyttää.

Näin voidaan toimia mallina muulle maailmalle ja edistää eurooppalaisia arvoja.

Euroopan Unionilla ja Yhdysvalloilla on erilaiset lähtö- ja neuvotteluasetat johtuen nimenomaan eriävistä lainsäädännöistä esimerkiksi kuluttajansuojan osalta. Erot pyritään neuvotteluissa selvittämään. En saata uskoa, että unioni tulee näin keskeisissä asioissa joustamaan.

TTIP-kokonaisuus on valtavan laaja. Tarkoitus on koota yksiin kansiin kahden maailman suurimman talousalueen välistä kauppaa koskeva sääntely, standardit, suoja ja ehdot pitäen samalla huolen siitä, että lopputulos on tasapuolinen.”

PETRI SARVAMAA

valtiotieteen kandidaatti

europarlamentaarikko,

Euroopan Kansanpuolue, EPP

”VÄITTEESTÄ TULEE HELPOSTI TOTUUS”

” TTIP-neuvotteluista puhuttaessa julkiset hankinnat ja julkiset palvelut menevät käsitteinä sekaisin.

Neuvotteluissa käsitellään julkisia hankintoja, ei julkisia palveluita, jotka kuuluvat EU:n varauksen piiriin.

En usko, että kansanterveystyön vaikeudet johtuvat TTIP-sopimuksen mahdollisesta solmimisesta. EU:n neuvottelumandaatissa suojellaan niitä terveysstandardeja, jotka meillä tällä hetkellä on. Investointiriitojenratkaisu avaa mahdollisuuden saattaa kysymyksiä ratkaistavaksi, mutta toistaiseksi näissä riidoissa valtiot ovat olleet menestyksekkäämpiä kuin yksittäiset suuryritykset.

EU:n neuvottelumandaatissa edellytetään säilyttämään jo saavutettu taso terveys- ja elintarviketur-

vallisuuden osalta. Näillä ehdoilla solmittu sopimus ei vaikeuta elintarviketuotantoa koskevaa sääntelyä.

TTIP-sopimusneuvottelut ovat saaneet osakseen paljon kritiikkiä, mutta usein keskustelussa unohdetaan se, että tässä vaiheessa käydään neuvotteluita. Kenelläkään ei ole vastaus-ta siihen, minkä muotoinen lopullinen sopimus on ja saadaanko neuvotteluita päätökseen lainkaan. USA on tällä hetkellä myös paineen alla, kun Obaman hallinto tahtoi saada sopimuksen päätökseen, ennen kuin uusi virkamiehistö astuu virkaan. On myös hyvä muistaa, että TTIP ei ole ensimmäinen kauppasopimus, jota EU solmii.

Sopimusneuvotteluiden vaikeus on siinä, että monet neuvottelusektorit ovat erittäin teknisiä ja neuvottelut

ovat kattavat. Mediassa yksittäiset järjestöt nostavat helposti esiin marginaalisia teemoja, jotka vaikeuttavat kokonaiskuvan muodostamista. Lisäksi ongelmana on se, että moni julkisuudessa esitetty väite saa absoluuttisen totuuden leiman. Se on valitettavaa.

Usein kuulen myös väitteitä, joissa USA nähdään suurena kauppamahtina, jonka edessä EU:lla ei ole

sanavaltaa. Se ei ole totta. EU:lla on selkeät positiot joka sektorilla.”

HANNU TAKKULA

*kasvatustieteiden maisteri
europarlamentaarikko, Euroopan liberaali-
demokraattien liiton ryhmä*

”KILPAILU EDUKSI KULUTTAJALLE”

” TTIP ei tulisi vaikuttamaan julkisen terveydenhuollon asemaan Suomessa. Sopimus ei pakota yksityistämään palveluita tai purkamaan niitä koskevaa sääntelyä eikä pakota terveyspalveluista vastaavia viranomaisia tekemään sopimuksia yksityisen sektorin kanssa. EU-jäsenvaltio voi jatkossakin palauttaa julkiseen piiriin sellaisen palvelun, jonka se on yksityistänyt tai antanut yksityisen yrityksen hoidettavaksi.

Meillä toimii tälläkin hetkellä ulkomaalaisomisteisia yksityisiä terveyspalveluita. Palveluiden tarjoajien markkinoillepääsy voisi siis olla mahdollinen, kunhan se tapahtuu kohdemaan lakien mukaisesti. Suomessa kunnilla/sote-piireillä on edelleen järjestämisvastuu, riippumatta siitä, keitä toimijoita markkinoilla on. Suurempi tarjonta ja kilpailu ovat kuluttajalle eduksi.

Yhdysvaltalaiset yritykset ovat jo aikaisempien investointisopimusten perusteella voineet haastaa EU-maita välimiesoikeuteen. Valtiot voivat yhä sääntää yleisen edun mukaisia lakeja, mutta jos ne syrjivät ulkomaisia yrityksiä, riitojenratkaisujärjestelmä sallii yritysten nostaa vahingonkorvauskanteita. Järjestelmä estää sen, että ulkomaalaisia tuotteita kohdeltaisiin eri tavoin. Kansanterveysyö on turvattu, kunhan kotimaisia ja ulkomaisia tuotteita kohdellaan sääntelyn osalta samoin tavoin.

EU:n linjana on, ettei neuvotteluissa tulla muuttamaan EU:n geeniteknikkaa ja hormoneja koskevaa perustuslainsäädäntöä. Jos elintarvikkeet tai rehut sisältävät muuntogeenisia aineksia, vaativat ne asianmukaiset merkinnät asiasta. EU:n linjana on myös, ettei kasvua tai tuotantoa edistäviä hormoneja tai muita aineita saa käyttää tuotantoeläimille. EU ja USA ovat sopineet, että USA:sta voidaan tuoda EU:n markkinoille vain hormoneilla käsittelemätöntä lihaa.

EU:n neuvotteluehdotus pitää sisällään kansainvälisten ympäristösopimusten noudattamisen ja osapuolten oikeuden pitää yllä tiukkaa lainsäädäntöä. Se painottaa luonnonvarojen kestävää käyttöä. Näillä keinoilla pyritään kunnioittamaan luonnon monimuotoisuutta, uhattuja lajeja, metsiä ja kalakantoja sekä takaamaan niiden kestävä käyttö. Myös Pariisin ilmastopimuksen keskeiset periaatteet aiotaan sisällyttää kestävä kehityksen lukuun. Ympäristönormeja ei voida sopimuksella heikentää.

On selvää, että neuvottelut ovat vaikeat. Komissio pyrkii kaikin tavoin varmistamaan Euroopan edun ja USA:n neuvottelijat Yhdysvaltain edun. Kuitenkin USA on EU:n tärkein strateginen kumppani, joten sopimuksen onnistuminen on yhteinen etu.”

HENNA VIRKKUNEN

*filosofian lisensiaatti
europarlamentaarikko, Euroopan Kansanpuolue (EPP)*

” Neuvottelut ovat vaikeat ja kesken.”

